

Täysistunto

Torstai 16.5.2024 klo 16.00—20.11

2.1. Suullinen kysymys hoitotakuun toteutumisesta (Ville Merinen sd)

Suullinen kysymys SKT 93/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Ville Merinen sd: Arvoisa puhemies! Moni kuulija tulee samaistumaan tähän tarinaan, minkä kerron, itsensä tai läheisen kautta: Kaksi vuotta sitten läheiseni alkoi kärsiä vatsakivuista. Hänen selvityksensä myöhästyivät, ja jatkotutkimuksiin pääsy venyi. Kipujen syyksi paljastui lopulta vatsan alueen syöpä. Onneksi hän lopulta pääsi hoitojen pariin.

Nyt hallitus kuitenkin rajaa hoitotakuun jopa kolmen kuukauteen. Voimme jokainen tässä salissa kuvitella itsemme kolme kuukautta jatkuvassa epävarmuudessa pohtimassa oikeita ja niiden syitä. En toivo sitä kenellekään.

Arvoisa sosiaali- ja terveysministeri Juuso, mitä te vastaatte nyt monelle kansalaiselle, jotka parhaillaan pohtivat, pääsevätkö jatkossa ajoissa lääkäreille ja saavatko hoitoa ennen kuin ongelmat pahenevat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.02 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolmen kuukauden hoitotakuu ei tarkoita sitä, että se on kaikilla ja aina se kolme kuukautta, vaan se palvelutarpeen arvio tehdään siinä vaiheessa, kun asiakas on yhteydessä terveysasemaan, ja sitä ammattitaitoa, mitä siellä on, pitäisi tietysti hyödyntää. Jos on epäily siitä, että voisi olla syöpää, niin varmasti pääsee aikaisemmin tutkimuksiin.

Mitä tulee syöpään, niin Suomessa tämä hallitus on käynnistänyt kansallisen syöpästrategian, mitä Suomessa ei ole ollut. Tällainen on Ruotsissa tehty jo kohta kymmenen vuotta sitten. Syöpähoitoihin ollaan tuomassa paljon varoja EU-tasolla, ja kansallinen syöpästrategia on edellytys sille, että myöskin Suomi voi näistä varoista hyötyä, eli kyllä ollaan menossa eteenpäin syövän hoidon osalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

16.03 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus linjasi kehysriihessä, että terveyskeskusten lääkäri- ja hoitajavastaanotoista leikataan 132 miljoonaa eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2024 vp

roa. Tämä tarkoittaa sosiaali- ja terveysministeriön laskelmien mukaan pahimmillaan yli 400 lääkärin ja lähes 400 hoitajan vähentämistä. Vastaanotoille on tämän jälkeen taas vaikeampi päästä. Tämä johtaa päivystysten ruuhkautumiseen ja paineeseen erityissairaanhoidossa.

Hallituksen mielestä jopa kolmen kuukauden jonotusaika terveyskeskukseen on asiallinen. Yhdessäkään Suomeen verrattavassa maassa ei ole tällaista odotusaikaa. Arvoisa ministeri Juuso, eikö tämä säästötoimi tule meille oikeasti kalliimmaksi, kun sairaalat ja päivystykset ruuhkautuvat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.04 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rahoitusta vähennettiin samassa suhteessa kuin mitä sitä lisättiin, silloin kun 14 vuorokauden hoitotakuu tuli voimaan. Päivystysten ruuhkia voidaan hyvin tehokkaasti välttää lisäämällä päivä-, ilta- ja viikonloppuaikaista päivystystä terveysasemilla. En näe, että tässä olisi suuri ongelma. Me palaamme aikaan ennen 1. syyskuuta 23, jolloin hoitotakuu oli sen kolme kuukautta, ja kyllä me silloinkin pärjäsimme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

16.05 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, ennen aikaa, vielä muutamia vuosia sitten, ihmiset joutuivat odottamaan jopa kuukausia lääkärille pääsyä. Me sosiaalidemokraatit viime kaudella vaadimme ja toteutimme tämän hoitotakuun eli sen, että ihmisen on päästävä lääkärille nopeammin. [Jani Mäkelä: Missä rahat?] Ja tämä on tutkitusti toiminut: esimerkiksi omassa vaalipiirissäni Pirkanmaalla 85 prosenttia ihmisistä on päässyt kahdessa viikossa lääkärille. Se, millä Marinin hallitus tämän toteutti, oli se, että me annettiin hyvinvointialueille rahat ja me edellytettiin hyvinvointialueilta toimi, että ihmiset pääsevät lääkärille. Lääkäriliitto on todennut, että tämä on ainoa keino, jolla saadaan parannettua perusterveydenhuoltoa ja ihmisten hoitoonpääsyä.

No mitä te, ministeri Juuso, nyt teette? Te muutatte lakia, te määritätte, että ihmisen pitää päästä kolmessa kuukaudessa lääkəriin, ja viette hyvinvointialueilta rahat tämän toteuttamiseen. Tämä on täysin vastuutonta. Mitä sanotte näille ikääntyneille tai pitkäaikaissairaille ihmisille, jotka nyt varaavat lääkäriaikaa ja joille sitä tarjotaan kesälomien jälkeen syksyllä? Mitä sanotte heille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.06 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hoitoonpääsyä on hankkeistettu EU-rahoilla pitkin viime vuotta, ja sitä rahaa on edelleenkin, eli näitä hankkeita, millä nopeutetaan hoitoonpääsyä, on edelleenkin menossa hyvinvointialueille. Nämä rahat ovat ihan erillinen rahoitus, mitä tulee valtion rahoitukseen hyvinvointialueille. Kysytte, mitä vastaan tälle vanhukselle, joka saa ajan kolmen kuukauden päähän, ja vastaan, että hoidontarpeen arvioinnin perusteella se aika voi tulla hyvinkin nopeasti. Se on ihan kiinni siitä, minkälaisia vaivoja ihmisillä on. Tämä pitempi hoitotakuu vain mahdollistaa sen, että mikäli ei ole kysymys ihan kiireellisestä hoidosta,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2024 vp

voidaan sitten priorisoida sellaisia henkilöitä, joiden tarvitsee kiireellisesti päästä lääkärille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista, olkaa hyvä.

16.07 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielenkiintoinen tämä tilanne, johon olette itsenne ajaneet. Yksi kaikkein kauheimpia kehysriihen päätöksiä on ollut se, että te sanotte suomalaisille, että se on ihan ok, että kiireettömään hoitoon ihminen voisi päästä jatkossa kolmessa kuukaudessa. [Jani Mäkelä: Kolmessa tunnissa mieluummin!] Te haluatte säästää 132 miljoonaa euroa, kun EU satsaa satoja miljoonia siihen, että täällä päästäisiin seitsemässä päivässä hoitoon. Sen te tuhositte jo viime syksynä [Petri Hurun välihuuto — Vilhelm Junnila: Sitä kutsutaan kiireettömäksi!] ja luovuitte seitsemästä päivästä ja tyydyitte 14 vuorokauden hoitotakuuseen. Nyt te käytännössä poistatte hoitotakuun kokonaan.

Samaan aikaan toinen sosiaali- ja terveysministeri puuhailee täällä meidän kaikkien käsillä olevan hallituksen esityksen mukaisesti sitä, että enemmän laitetaan rahaa yksityiseen terveydenhuoltoon, jolloin saataisiin sinne 500 miljoonan satsaukset kehyskaudella. Silloin pääsee hoitoon samana päivänä tai seuraavana päivänä, ja siihen teillä on varaa.

Kysynkin nyt pääministeriltä: Onko teillä varaa tähän sosiaali- ja terveydenhuollon alajaon, [Puhemies koputtaa] ja oletteko itse sitä mieltä, että kolme kuukautta riittää lääkäriin pääsyyn?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.08 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te teitte lain hoitotakuusta, mutta se ei toiminut, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Miten niin?] koska te teitte siihen ympärille sote-ratkaisun, [Hälinää — Puhemies koputtaa] joka on räjäyttänyt kustannukset. Hoitojonot ovat pidentyneet, ja tämän järjestelmän rakentaminen on kesken. Me peruutettiin, [Hälinää — Puhemies koputtaa] koska on pakko löytää jostain säästöjä: me peruutimme hoitotakuussa... [Hälinää]

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvät edustajat, pääministerillä on nyt puheenvuoro.

Peruutimme vuoden 22 tasolle, jos oikein muistan. Oliko vuonna 22 Suomessa kaikki asiat huonosti terveydenhuollon ja hoitopääsyn osalta? Mutta se ei ainakaan parane sillä, että jos tehdään laki, ei anneta riittävää rahoitusta eikä luoda puitteita, että se laki voi toimia. Me ollaan nyt tilanteessa, jossa meidän täytyy löytää liikkumavaraa sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen, [Timo Harakan välihuuto] jotta me saadaan ihmisille taatua peruspalvelut. Ja tämä Kela-ratkaisu on osa tätä, koska sillä, että me saamme ihmisiä jonoista käyttämään myös yksityisiä palveluita, siellä on tilaa niille — ja ne jonot lyhenevät niiden osalta — joilla ei ole varaa, [Puhemies koputtaa] joitten täytyy päästä hoitoon. [Krista Kiuru: Eihän näin ole tapahtunut!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2024 vp

16.09 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskallan sanoa, että hoitojonot eivät ole pidentyneet. Edustaja Nurminen juuri kertoi Pirkanmaalta esimerkin, miten hoitoonpääsy on nopeutunut. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hallitus toimii!]

Hallitus on suuresti puhunut myös lasten ja nuorten terapiatakuun puolesta mutta ei ole avannut, miten tämä hoitotakuun rikkominen tulee mahdollisesti vaikuttamaan tämän suunnitellun terapiatakuun toteutumiseen. Eli jos lasten ja nuorten terapiatakuuseen on suunniteltu 28 päivää aikaa hoitoonpääsyyn ja jos se alkaa kertymään vasta siinä vaiheessa, kun terveydenhuollon vastaanotolla toteutettu hoidontarpeen arviointi on tehty, niin eikö silloin ole uhkana, että varsinaiseen terapiaan pääsyyn saattaa kulua jopa neljä kuukautta? Mikäli hoitotakuu on kolme kuukautta ja pääset hoidontarpeen arviointiin vasta kolmessa kuukaudessa ja sen jälkeen menee 28 päivää, että pääset terapiaan, niin onko riskinä, että terapiaan pääsy lasten ja nuorten osalta tulee jopa pitenemään jatkossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.11 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terapiatakuu on tällä hetkellä lausunnolla, ja siinä ei ole vielä tietenkään huomioitu sitä kehysriihessä tehtyä linjausta kolmen kuukauden hoitotakuusta. Kolmen kuukauden hoitotakuuesitys ei ole vielä valmis, ei ole vielä lähtenyt lausunnoille. Siinä tullaan huomioimaan kyllä tämä 28 vuorokautta. En näe mahdollisena sitä, että se aikamäärä siitä pitenisi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.11 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suurin ero keskustan ja Orpon hallituksen välillä on suhtautuminen sosiaali- ja terveyspalveluitten järjestämiseen. Me haluamme, että tämä uudistus, jota tehtiin tosi pitkään monella porukalla ja monen puolueen voimin, onnistuu, mutta sen edellytyksenä on riittävä rahoitus. Nyt hallitus kurittaa hyvinvointialueita ja niiden ihmisiä pakottamalla alueet jatkuvasti uusiin leikkauksiin. Tällä tavalla te olette onnistuneet murentamaan ihmisten perusturvallisuuden tunnetta ja uskoa hyvinvointivaltioon. Hyväosaiset ihmiset hankkivat nyt yksityisiä terveysvakuutuksia, koska eivät halua käyttää alati kurjistuvia julkisia palveluita. Ahdingossa olevat julkiset palvelut jäävät huono-osaisille ihmisille. Kysynkin teiltä, ministeri Juuso: Hyväksyttekö tämän kehityksen, joka eriarvoistaa Suomea ja suomalaisia? Miksi ette kohdentaneet näitä Kela-korvauksia suoraan hyvinvointialueille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.12 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä ovat nyt voimassa sote-uudistus ja uudet hyvinvointialueet, jotka edellinen hallitus loi. Olipa hallitus tässä maassa minkä värinen tahansa, nämä ongelmat, jotka meillä on sotessa, ovat kyllä hyvin yhteisiä ja jaettuja, ja niitä pitäisi yhdessä nyt myöskin ratkoa. Ne ongelmat liittyvät henkilöstön saatavuuteen ja siihen, että meidän tämänhetkiset rahat eivät riitä vastaamaan meidän ikääntyvän väestön hoiva- ja hoitotarpeisiin tällä rakenteella, tällä sote-uudistuksella, joka meillä nyt on voimassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2024 vp

Alun perinkin sote-uudistuksen tavoitteena oli hillitä kustannusten kasvua ja panostaa myös siihen, että ihmiset saavat nopeasti hoidon ja hoivan. Mutta ne eivät onnistu sitä kautta, että tehdään lakeja ja mitoituksia ja säädetään uusia velvoitteita ilman, että varmistetaan rahoitusta ja ennen kaikkea niitä hoitajia ja lääkäreitä ja tekijöitä näihin tehtäviin. [Timo Harakka: Se oli onnistunut jo!] Eli on mahdoton yhtälö hyvinvointialueille tulla toimeen ja pärjätä. Kaikki hyvinvointialueet kannattivat laajasti hallituksen suuntaan sitä, että erilaisia velvoitteita, mitoituksia, [Hanna Sarkkinen: Kela-korvauksista! — Krista Kiuru: Kela-korvauksista!] laissa olevia epärealistisia säädöksiä, pyritään tarkastelemaan kriittisesti ja toteuttamaan sentyyppistä [Puhemies koputtaa] lainsäädäntöä, joka antaa mahdollisuuksia varmistaa pitkälläkin tähtäimellä meidän väestön [Puhemies koputtaa] hoidon ja hoivan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

16.14 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hoitotakuun pidennys takaisin kolmeen kuukauteen siirtää meidät siis ajassa taaksepäin alle vuoden päähän, [Matias Mäkynen: Taaksepäin!] jolloin tuo hoitotakuun lyhennys 14 vuorokauden tuli voimaan. Tämä hoitotakuun pidennys on yksi keino vähentää vuokralääkäreiden käyttöä, mitä oppositiostakin on toivottu hyvin vahvasti. Kysyisin arvoisalta rouva ministeriltä: kumpi on mielestänne tärkeämpää, se, että hoitoon pääsee kahdessa viikossa, vai hoidon jatkuvuuden kehittäminen, jonka on tutkitusti osoitettu vähentävän kuolleisuutta sekä sairaalaan joutumisen riskejä potilailla? [Aki Lindén: Ei niitä voi asettaa vastakkain! — Ben Zyskowitz: Juurihan hän asetti! — Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.15 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että tämä muutos vähentää myöskin vuokralääkäreiden tarvetta. [Ben Zyskowitz: Kuulitteko, oppositio!]

Siitä, kumpi on parempi, 14 vuorokauden hoitotakuu vai hoidon jatkuvuuden kehittäminen: Henkilökohtaisesti pidän hoidon jatkuvuutta paljon tärkeämpänä kuin pyrkiä siihen, että joka ikinen pääsee kahdessa viikossa vastaanotolle. Hoidon jatkuvuus on erittäin tärkeää muun muassa silloin, [Krista Kiuru: No miksi te sitten kannatatte Kela-mallia?] jos on epäily, että on syöpää tai jotain muuta vakavaa sairautta, jolloin on erittäin tärkeää, että tämä henkilö hoidetaan asianmukaisesti ja nopeasti, hoitoketjut toimivat ja hoito osataan aikaistaa oikeaan aikaan. Kyllä ilman muuta hoidon jatkuvuus on tässä mielestäni tärkeämpää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.16 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus kiertää tässä nyt sitä olennaisinta asiaa, joka on se, että 132 miljoonaa euroa otetaan pois hyvinvointialueiden rahoituksesta, joka annettiin hyvinvointialueille silloin, kun säädettiin hoitotakuu. Selitän lyhyesti, jos aikaa on — toivottavasti on — mitä hoitotakuu oikeasti tarkoittaa: 15 prosenttia terveyskeskuslääkärin vastaanotosta on kiirevastaanottoa. Kiirevastaanotto tarkoittaa, että heti. Sitten se jäljellä oleva jakaantuu kahteen osaan: On ennalta suunniteltu,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2024 vp

esimerkiksi kolmen kuukauden päästä pidettävä kontrollikäynti. Siihen ei hoitotakuu liity. Hoitotakuu liittyy esimerkiksi juuri sellaisiin asioihin, joita edustaja Merinen täällä kuvasi: kyhmy rinnassa, pitkäaikainen kipu polvessa, vatsakipu, joka ei vaadi sinä samana päivänä hoitoa, mutta sitä hoitoa ja tutkimusta pitäisi saada kahdessa viikossa. Sen kustannusosuus terveyskeskuslääkäreiden työssä on 238 miljoonaa euroa. Siitä otetaan nyt puolet pois, jolloin tulee tämä hoitoonpääsy romahtamaan. [Puhemies: Kysymys!] Onko tämä teidän mielestänne poliittisesti ja taloudellisesti [Puhemies koputtaa] järkevä ratkaisu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.17 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhuin tässä aikaisemmin hoidontarpeen arvioinnista ja siitä, kuinka tärkeätä on, että siinä vaiheessa, kun asiakas on yhteydessä terveydenhuoltoon, osataan tehdä se hoidontarpeen arviointi ja kiireellisyysarviointi oikein. Esimerkkinä mainitsitte kyhmy rinnassa. Olettaisin, että tämmöisellä diagnoosilla pääsee todella nopeasti lääkäriin tänä päivänä. [Krista Kiuru: Nyt meni kyllä väärin! — Eveliina Heinäluoma: Ministeri olettaa!] — Niin, en tiedä, mikä tässä ex-ministeri Kiurun mielestä on niin uskomatonta. Minusta koko sote-uudistus on aika uskomaton. [Naurua — Antti Kurvinen: Aika heikkoa vastuuministeriltä! — Aki Lindén: Olipa kannustavaa hyvinvointialueille!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.18 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ne, mistä olen erittäin huolissani, ovat ne äänenpainot ja ne sävyt, mitä hallituksen edustajien, ministereitten, puheenvuoroista tulee. Teidän puheistahan tulee sellainen kuva, että asiantuntijat olisivat pitäneet hoitotakuuta, tätä 14 päivän hoitotakuuta, huonona ideana. Sehän ei pidä paikkaansa. Asiantuntijat kannattivat sitä laajasti ja ovat esimerkiksi meidän sosiaali- ja terveysvaliokunnassa useissa lausunnoissa nostaneet tätä esille. Minun huoleni liittyykin siihen, että kun nyt näillä leikkauksilla hoitotakuu murennetaan ja meillä on jo nyt niin haastava tilanne siinä, että riittävän ajoissa päästään hoitoon, niin tämä tulee murentamaan sen tilanteen. Ne, keillä on rahaa, pääsevät nopeammin hoitoon — entistä nopeammin hoitoon — ja ne, jotka ovat julkisella puolella, joutuvat omien vaivojensa kanssa odottamaan, [Vilhelm Junnila: Ei pidä paikkaansa!] valitettavasti jopa kolme kuukautta. Kela-korvaukset eivät ole tässä apu. Kela-korvaukset eivät ole tässä apu — asiantuntijat ovat sanoneet, että se raha olisi pitänyt siirtää hyvinvointialueille, [Puhemies: Ja kysymys!] ja siellä se olisi auttanut. Minun kysymykseni [Puhemies koputtaa] liittyy siihen, pitäisikö hallituksen perehtyä asiantuntijalausuntoihin, [Puhemies koputtaa] jotta osaavat vastata täällä kysymyksiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.19 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Koko tämän hallituksen sote-ratkaisujen ytimessä on se, että me haluamme saada hyvinvointialueet onnistumaan. Me haluamme saada ihmiset nopeasti jonoista hoitoon. [Antti Kurvinen: Leikkaamalla!] Me haluamme, että ihmiset saavat avun ongelmiinsa ajoissa. Tämä ei ole tämänhetkinen tilanne, eivätkä sitä valitettavasti ole viimeai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2024 vp

kaiset sääntelyratkaisut eivätkä hallinnolliset myllerrykset auttaneet. [Antti Kurvinen: Autatte ottamalla rahat pois!]

Ja se, mitä nyt tarvitaan, on se, että katsotaan läpi työnjakoa, että katsotaan läpi byrokraatia, sitä, minkälaisia ylimääräisiä velvoitteita on — esimerkiksi lääkärit joutuvat kirjoittamaan todistuksia ja lausuntoja — ja miten tietojärjestelmät toimivat. Siis ihan tällaisia käytännön työhön liittyviä helpotuksia pyritään löytämään.

Samanaikaisesti — tässä viitattiin Kela-korvauksiin — Kela-korvaukset ovat yksi keino. Me tarvitsemme koko keinopaletin, sekä julkisen sektorin että myös yksityisen sektorin avun, sen, että ihmiset, mikäli heillä on mahdollisuus, voisivat käyttää niitä ja panostaa myös omaan terveyteensä. Se on 90 miljoonaa ensi vuonna, tämä Kela-korvausten osuus. Se on hyvin pieni osa siitä miljardien rahoituspotista, 25—26 miljardista, mitä hyvinvointialueilla meidän sote-palveluihin [Puhemies koputtaa] ja -järjestelmään käytetään, mutta se tuo avun siihen, että pääsee nopeammin hoitoon [Puhemies koputtaa] — ja saadaan myös hedelmöityshoidot ja fysioterapia Kela-korvausten piiriin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.20 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Orpo, te taisitte tässä edellä tulla antaneeksi väärän todistuksen eduskunnan edessä. [Vasemmalta: Kyllä!] Te sanoitte ihan sanatarkasti, että hoitojonot ovat pidentyneet, ja sillä ikään kuin perustelite tätä teidän hoitotakuun leikkaustanne. No, tämä ei pidä paikkaansa, koska tosiasiasa THL:n arvion mukaan — ja siteeraan tässä sanatarkasti — ”lokakuussa 2023 perusterveydenhuollon avosairaanhoidon kiireettömään lääkärin hoitoon tai tutkimukseen pääsi selvästi aiempaa paremmin jo viikon kuluessa”. ”Edeltävän kahden vuoden aikainen hoitopaikasta odotusaikojen pidentyminen on siis pysähtynyt ja odotusajat ovat lyhentyneet lokakuussa 2023.” Tämä kertoo siitä, että hoitotakuu nimenomaan toimi. Nyt te viette hyvinvointialueilta rahat, 132 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa, että lääkäreitä ja hoitajia vähennetään satoja, ja sen vuoksi te joudutte heikentämään hoitotakuuta, koska ihmiset eivät saa sitä hoitoa. Mutta, pääministeri, te annoitte eduskunnalle väärän todistuksen. [Puhemies koputtaa] Kumpaa tässä pitää uskoa: THL:ää vaiko teitä? [Puhemies koputtaa] Luotatteko te THL:ään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.22 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt kuitenkin isossa kuvassa tosiasia on se, että meillä on erittäin pitkät jonot hoitoon. Viestejä tulee jatkuvasti eri puolilta Suomea, miten hoitojonot ovat pitkiä. [Timo Harakka: Onko ne pidentyneet?] Mutta jos joku on väärää todistusta, niin minusta se, että kun te sanotte, että te annoitte 135 miljoonaa — siis laista, joka tuli tämän hallituksen aikana voimaan — ja samaan aikaan te teitte uudistuksen, jossa on kahden miljardin aukko ensi vuodelle rahoituksessa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] niin nyt te annatte kuvan, että siellä se 135 miljoonaa on, että sen kun toteutatte tämän lain. Ei ole, ei ole. Me joudumme lisäämään ja löytämään muualta kaksi miljardia euroa ensi vuodelle lisää, ja me haluamme tehdä sen siksi, että hyvinvointialueet pystyvät hoitamaan tehtävänsä, että ihmiset pääsevät sinne hoitoon. Yksi työväline siihen, että sitä rahoitusta saadaan, on se, että me puramme normeja ja viime aikoina tehtyä lainsäädäntöä, [Antti Kurvinen: Viette rahat!] ja siinä hoitotakuu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2024 vp

oli yksi niistä, jotka lisäsivät velvoitteita tavalla, johon ei ole varaa, [Puhemies koputtaa] ja kun ei myöskään ole hoitajia, niin se ei tule toteutumaan. [Aki Lindén: Heikko vastaus! — Eveliina Heinäluoma: Vähennätte rahaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

16.23 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri Juuso sanoo kerta toisensa jälkeen, että vastuu on hyvinvointialueen päättäjillä, mutta te viette kuitenkin hyvinvointialueen päättäjiltä rahat, joilla he voisivat tehdä toimia. [Välihuutoja oikealta] Ministeri Grahn-Laasonen puolustelee kerta toisensa jälkeen sitä, että rahaa siirretään julkisista terveyspalveluista yksityisille, [Ben Zyskowicz: Ei niitä sieltä siirretä!] vaikka kaikki asiantuntijat sanovat, ja nyt meillä on tilastoakin ja faktat näyttävät, että tämä ei pidä paikkaansa. Siellä ovat vain hinnat nousseet, ja tämä teidän tuki on mennyt suoraan vain sinne terveysbisneksen osinkoihin.

Kyllä oli aika huippu tämä, että pääministeri Orpo tässä antoi täysin väärän todistuksen eikä äsken vastannut edustaja Tuppuraisen kysymykseen. Kyllä ministerien pitää puhua eduskunnalle ja kansalaisille totta. Hoitojonot ovat nyt lyhentyneet sote-uudistuksen ja hoitotakuun jälkeen. Muistutan pääministeri Orpoa, että silloin kun te olitte valtiovarainministeri Orpo, kunnilla oli kolmen miljardin vaje, joka tuli siis sotesta. Nyt siellä on alle kahden miljardin vaje, niin että tilanne on paljon parempi kuin silloin, kun te lopetitte työne 2019. [Puhemies koputtaa] Kysyn, arvoisa puhemies, pääministeri Orpolta: puhuitteko [Puhemies koputtaa] te tänään totta vai ette?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.24 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tarkoitukseni oli kuvata sitä tilannetta, mikä on tosiasia meidän tämän hetken sosiaali- ja terveyspalveluissa. Meillä on valtavan pitkät jonot — meillä on valtavan pitkät jonot. [Välihuutoja vasemmalta — Aki Lindén: Niitä pitää lyhentää eikä pidentää!] Voi olla, että jollain aikavälillä voi olla niin, että jonoissa on joillakin alueilla tapahtunut parannusta, mutta kun me katsomme koko Suomea ja koko sitä tilannetta, mikä meillä on, niin meillä on samaan aikaan pitkät hoitojonot ja meillä on pulaa hoitajista, osaavasta henkilökunnasta, ja valtava puute rahasta.

Me koetamme ratkoa tätä kokonaisuutta. Voi olla, että sieltä löytyy sitten joitain epätarkkuuksia vastauspuheenvuoroissa, [Naurua vasemmalta] mutta tosiasia on se, että me ratkomme kolme asiaa: hoitojonoja eli ihmisten hoitoonpääsyä, pulaa henkilöstöstä ja pulaa rahasta. Se ei muutu mihinkään, ja perusta tälle kokonaisuudelle luotiin viime hallituksen sote-ratkaisulla, jonka kanssa me yritämme tulla nyt toimeen, jotta ihmiset pääsisivät hoitoon. [Pia Viitanen: Ja te otatte rahat pois!] Jos jollain on merkitystä ja jos joku on totta, niin se on se, että me teemme kaikkemme, että ihmiset saavat tässä maassa hoitoa. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

16.25 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on hyvinvointialueilla erittäin päteviä hoitajia, jotka vastaanottavat näitä puheluita, kun terveydestään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2024 vp

huolestunut kansalainen ottaa yhteyttä saadakseen ajan lääkärille. [Anna Kontula: Monilla alueilla ei enää puhelimeen vastata!] Hoitaja tekee alkuarvioinnin siitä, millä aikataululla potilaan tulisi aika saada. Hyvinvointialueet päättävät itse, miten palvelut järjestetään. Hyvinvointialueille on selvää, että oireiset potilaat hoidetaan mahdollisimman pian, jotta sairaus ei edisty sellaiseen pisteeseen, missä sairaus on edennyt turhaan ja tulee hyvinvointialueelle ja yhteiskunnalle kalliimmaksi hoitaa. Hoitajilla on tässä erittäin tärkeä rooli, ja päteviä hoitajia tarvitaan riittävästi tietenkin tästäkin syystä. [Piritta Rantanen: Ja aikuiskoulutustuki lakkautetaan!] Meidän tarvitsee siis saada lisää nuoria hakemaan hoitoalalle. Kysynkin ministeri Henrikssonilta: miten näette hoitajien koulutusten aloituspaikkojen riittävyyden tällä hetkellä? [Aino-Kaisa Pekonen: Aikuiskoulutustuen lakkautus varmaan helpottaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson. [Sari Multala pyytää puheenvuoroa viittaamalla] — No, olkaa hyvä.

16.26 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyse on sairaanhoitajista, ja heitä koulutetaan ammattikorkeakouluissa. On totta, että meillä on ympäri Suomen kova pula pätevistä hoitajista. Olemme kuitenkin onneksemme pystyneet lisäämään aloituspaikkoja [Krista Kiuru: Kuinka monta?] ja kohdentamaan sitä rahoitusta nimenomaan pahimmille pula-aloille, sairaanhoitajakoulutukseen muun muassa. Nämä rahat on nyt päätetty tämän alkuvuoden kuluessa, ja sairaanhoitajakoulutus oli yksi näistä koulutusmuodoista, joihin aloituspaikkoja lisätään. Tämäkään tuskin nyt vielä ratkaisee koko kysymystä. Totta kai kysymys on myös siitä, että pystytään pitämään huolta siitä, että työolot ovat sellaiset, että sillä alalla myös pysytään. Mutta tämän olemme nyt tehneet, ja tämä päätös on nyt toimeenpanttu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.27 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä voimme olla samaa mieltä, että hoitojonot tänäkin päivänä ovat liian pitkät. Mutta, arvoisa pääministeri, vain pari vuotta aikaisemmin ne olivat vielä pitempiä. Sen vuoksi, koska näin pitkiin hoitojonoihin Suomella ei ole varaa — muun muassa niistä syistä, joista edustaja Merinen täällä esitti esimerkkejä — säädettiin hoitotakuu, jotta saadaan ihmiset nopeammin jonoista hoitoon. [Aki Lindén: Ja annettiin rahat!] Ja nyt te olette purkamassa tätä hoitotakuuta ja perustelette sillä, että se ei ole toiminut. Sanoitte sanatarkasti, että ”hoitojonot ovat pidentyneet”. Mutta niin kuin ryhmäpuheenjohtaja Tuppurainen tässä totesi, [Mauri Peltokangas: Ei nyt saivarrella!] THL hyvin selvästi on todennut täällä, että vuonna 23 hoitojonot ovat lyhentyneet. Kun tämä on teidän keskeinen argumenttinne, että tämä ei ole toiminut, niin sanokaa nyt: [Puhemies koputtaa] antaako THL väärää tietoa, vai haluaisitteko korjata äskeistä lausuntoanne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.29 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy olla tarkkana, mitä sanoo, [Tuula Väättäin: Aina pitää olla!] mutta oliko niin, että tämä hoitotakuulainsäädäntö tuli voimaan 1.9.23.? 1.9.23 — tuskin se on ihan valtavasti ehtinyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2024 vp

vaikuttamaan, jos hoitojonot ovat sitten vuoden 23 aikana lyhentyneet. [Aki Lindén: Kuntien oli pakko valmistautua jo aiemmin!] Edelleen, jos ei siis nyt saivarrella tällä sanamuodolla, tosiasia on se, että tässä maassa on valtavan pitkät jonot hoitoihin. Ollaanko me tästä samaa mieltä: valtavat jonot hoitoihin? Ollaan.

Tässä maassa on huutava pula hoitohenkilöstöstä, mikä on yksi syy sille, että me joudumme käyttämään paljon vuokratyövoimaa, jota meistä kukaan ei haluaisi ja joka on kallista. Me emme pysty purkamaan jonoja riittävästi, koska ei ole hoitajia. Ja sen lisäksi edelleen siitä rahasta on huutava puute. Siitä on huutava puute. Te ette antaneet rahaa tälle, vaan te loitte mallin, joka kiihdyttää kuluja. [Matias Mäkynen: Mitä te teette?] Se, että tekee lain, on vähän niin kuin Neuvostoliitossa aikanaan, että sitten odotetaan, että kaikki pääsevät hoitoon, kun on oikein laki. [Välihuutoja vasemmalta] Mutta pitäisi olla toimiva laki, pitäisi olla hoitajat, ja pitäisi olla rahat.